

117. møde.

Torsdag den 19. august kl. 10.

Formanden:

Medlemmer af folketinget Wilhjelm, Steen Folke, Kurt Hansen og Litten Hansen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af vindkraftens anvendelse i elforsyningen.

(Andre selvst. forsl. nr. LXXVIII).

Forslag til folketingsbeslutning om fremskyndelse af kraftvarmeudbygning.

(Andre selvst. forsl. nr. LXXIX).

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af transmissionssystem m.v. for naturgas.

(Andre selvst. forsl. nr. LXXX).

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af bygningsisolering og anvendelse af solvarme.

(Andre selvst. forsl. nr. LXXXI).

Medlemmer af folketinget Knud Jespersen, Kaj Hansen og Freddy Madsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m.v. (Kildeskat).

(Lovf. nr. 280).

Medlemmer af folketinget Wilhjelm, Steen Folke, Kurt Hansen og Litten Hansen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af lov om økonomisk samordning. (Nedlæggelse af det økonomiske råd).

(Lovf. nr. 281).

Forslag til lov om ophævelse af lov om prisdæmpning.

(Lovf. nr. 282).

Medlemmer af folketinget Knud Jespersen, Kaj Hansen og Hanne Reintoft har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om inddragelse af arbejdsfrie indtægter og om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger.

(Andre selvst. forsl. nr. LXXXIII).

Socialudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Indtægtsgraduering af børnetilskud). (Lovf. nr. 272). Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Wilhjelm) (VS):

Hermed skal jeg på venstresocialisternes vegne fremsætte følgende forslag: *forslag til folketingsbeslutning om fremme af vindkraftens anvendelse i elforsyningen, forslag til folketingsbeslutning om fremskyndelse af kraftvarmeudbygning, forslag til folketingsbeslutning om etablering af transmissionsystem m. v. for naturgas og forslag til folketingsbeslutning om fremme af bygningsisolering og anvendelse af solvarme.*

Sammen med det tidligere stillede forslag til folketingsbeslutning om folkeafstemning vedrørende ekspropriation af olie- og gasforekomster m. v. udgør disse forslag nogle hovedelementer i en alternativ energipolitik, som til hovedmål har uafhængighed af de multinationale kapitalkoncentrationer (og som derfor sigter på en energiforsyning uden a-kraft), som søger at nå dette mål ved energibesparelse, selvforsyning og spredning af den nødvendige import på flere leverandører, som forholder sig ansvarligt til ressource- og miljøproblemerne, og som tager hensyn til den beskæftigelsessituation, som kan forudses i de nærmeste år.

En mere generel begrundelse for en sådan alternativ energipolitik findes i mit partis ordførertaler under de energipolitiske debatter, senest den 21. maj 1976 (Folketings-tidende, spalte 10114).

De fire forslag, som her fremsættes, er en konkretisering og en fremskyndelse af de dele af regeringens energiplan, som er anvendelige til fremme af den energipolitiske målsætning, der er præciseret ovenfor. I hovedtræk består de i at gøre regeringens uforpligtende målsætninger på områderne isolering, kraftvarme, naturgas, sol- og vindenergi frem til 1985 forpligtende og samtidig fremskynde

[Wilhelm.]

opfyldelsen af disse målsætninger, således at de er gennemført inden 1981.

Hvad angår baggrunden for og de praktiske vilkår omkring det enkelte forslag, skal jeg henviser til de mere udførlige bemærkninger, som ledsager hvert enkelt forslag, og her kun resumere det vigtigste indhold.

Forslaget vedrørende vindkraft bygger på beføjelserne i elforsyningslovens § 13, som ifølge forslaget skal benyttes til at pålægge elværkerne over en 4 års periode at supplere de eksisterende anlæg med vindkraftanlæg med en samlet kapacitet på 14 pct. af elproduktionen.

Forslaget vedrørende kraftvarme bygger ligeledes på beføjelserne i elforsyningslovens § 13, som skal benyttes til at pålægge elværkerne en højere grad af udnyttelse af spildvarmen til opvarmningsformål.

Forslaget vedrørende naturgas indebærer, at staten skal iværksætte de i regeringens energiplan forudsatte projekter i første fase, dog fremskyndet i forhold til energiplanen. Projekterne omfatter produktionsanlæg, søledning, hovedtransmissionssystem og distributionsnet. Forslaget har væsentlig sammenhæng med det af VS tidligere stillede forslag om ekspropriation af DUC-rettig-

hederne, idet der efter VS' opfattelse — med regeringens forlængelse af gaskoncessionen, reelt uden betingelser — ikke er garanti for nogen gasudvinding overhovedet, så længe DUC sidder på rettighederne.

Forslaget vedrørende isolering og solvarme tager sigte på en hurtig gennemførelse af energiplanens isoleringsprojekter gennem skærpelse af isoleringsbestemmelserne samt på en fremskyndet anvendelse af solenergi til opvarmning, f. eks. ved motivation gennem maksimumsgrænser for forbruget af traditionelt produceret energi pr. m² og pr. familiebolig/arbejdsplads.

På grundlag af de oplysninger, der findes i regeringens energiplan med tilhørende bilag samt i handelsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 533, stillet af VS, om beskæftigelseseffekten af forskellige investeringer i energiforsynings-, henholdsvis -besparelsesforanstaltninger, er der i bemærkningerne til hvert enkelt forslag redegjort for størrelsen af den forudsatte *bruttoinvestering og den afledte beskæftigelseseffekt*. Jeg skal her samle disse oplysninger for alle fire forslag under ét og supplere med overslag over den medfølgende offentlige besparelse, den samfundsmæssige nettoudgift, valutabesparelsen m. v.

	brutto invest. mia	antal helårs jobs	netto invest. mia	mio Gcal 1981	årlig valuta 1981
vindkraft	4,0	30.000	1,8	7	270 mio
kraftvarme	2,4	17.000	1,1	5	200 -
naturgas	5,8	29.000	3,6	20	1200 -
isolering	10,5	89.500	3,8	29	1160 -
solenergi	3,0	22.000	1,4	4	160 -
I alt	25,7	187.500	11,7	65	2990 mio
	mia		mia	Gcal	
pr. år	6,4	47.000	2,9	65	2990 mio

Bruttoinvesteringerne er opgjort efter handelsministeriets oplysninger i de tidligere nævnte kilder.

Beskæftigelseseffekten er beregnet på grundlag af handelsministerens besvarelse på spørgsmål nr. 533. Fordeling på de forskellige fagområder er ikke mulig efter disse oplysninger, men det kan skønsmæssigt anslås, at ca. 50 pct. af beskæftigelsen vil falde inden for byggefagene ekskl. rør- og blikken-

slagerfaget, mens hovedparten af de resterende 50 pct. vil falde inden for jernindustrien plus rør- og blikkenslagerfaget — begge dele med en betydelig andel for ufaglærte inden for de pågældende hovedområder.

Nettoinvesteringerne er ikke nogen helt dækkende betegnelse for de angivne tal. Tallene fremkommer ved, at der fra bruttoinvesteringerne er fratrukket ca. 75.000 kr. for hver helårsbeskæftiget, hvilket skøn-

[Wilhelm.]

mæssigt svarer til besparelsen på arbejdsløshedsunderstøttelse og sociale budgetter, korrigeret for ændringer i indkomstskatte- og afgiftsprovenu. Der er ikke taget hensyn til, at energibesparelserne indtræder gradvis allerede i fireårsperioden, hvilket ville gøre nettoinvesteringerne endnu mindre (i alt for perioden ca. 7 mia kr.).

Energikvantummet, angivet i mio Gcal i 1981, bygger på oplysningerne i regeringens energiplan og repræsenterer oliebesparelsen ved den pågældende energibesparelse/alternative energiforsyning. For naturgassens vedkommende er tallet dog holdt langt lavere end i regeringens opgivelser, hvilket skyldes, at vi ikke er indforstået med, at et så værdifuldt råstof som naturgas uhæmmet skal anvendes som brændsel. Tallene angiver i øvrigt den årlige besparelse på importerede energiråstoffer som følge af de i den samlede fireårsperiode gennemførte projekter.

Valutabesparelsen er beregnet på grundlag af en gennemsnitlig Gcal-pris på 40 kr., svarende til opgivelserne i energiplanen. Det ses, at der som følge af fireårsperiodens projekter vil opnå en varig valutabesparelse på ca. 3 mia kr. årlig. Det er her forudsat, at naturgassen erhverves uden brug af fremmed valuta, hvilket der næppe er garanti for uden ekspropriation.

Den faktiske besparelse på hele energiregnskabet fra og med 1981 vil være 3 mia kr. årligt som opstillet valutabesparelse, korrigeret for udgifterne ved indvinding og levering (af platform) af den forudsatte mængde naturgas. Dette giver en faktisk nettobesparelse på 2-2½ mia kr. årlig, afhængig af den ansatte pris for naturgas af platform.

Når de foreslåede projekter samfundsøkonomisk bliver så fordelagtige (varige besparelser på 2-2½ mia kr. årlig efter 4 år med reelle nettoinvesteringer på gennemsnitlig ca. 2 mia kr. årlig), hænger det sammen med, at det ved opstilling af nettotalene er forudsat, at *alternativet er arbejdsløshed*. Denne forudsætning forekommer os realistisk for de nærmeste år, og det er en af grundene til, at vi foreslår opbygningen af den alternative energiforsyning koncentreret i denne periode, idet nettoudgifterne ved projekterne derved halveres.

Set i relation til de direkte statslige indtægter og udgifter er projekterne endnu mere fordelagtige. *Fra statskassens synspunkt er der tale om en overskudsforretning, selv i den periode, investeringerne står på*. Som forslagene er udformet er det kun investeringerne i naturgasanlæg, der påhviler staten, dvs. gennemsnitlig knap 1,5 mia kr. årlig. Samtidig mindskes arbejdsløsheden med gennemsnitlig 47.000 årlig, hvilket for hver beskæftiget giver staten besparelser på arbejdsløshedsunderstøttelse og socialforsorg samt merindtægter ved øget indkomstskatte- og afgiftsprovenu på tilsammen ca. 75.000 kr., i alt godt 3,5 mia kr. årlig. *I de fire år, udbygningen står på, vil det således forbedre balancen på statsregnskabet med gennemsnitlig 2 mia kr. årligt*.

Uanset hvordan udgifter og overskud fordeler sig mellem stat og el-selskaber og private, så står tilbage, at *den samfundsmæssige nettoinvestering på ca. 7 mia kr. i løbet af fireårsperioden skal finansieres*, og at den — alt andet lige — må finansieres ved udenlandsk låntagning på gennemsnitlig knap 2 mia kr. årligt. For en kortsynet betragtning kan det forekomme malplaceret at stille forslag, som forudsætter øget låntagning og dermed øget betalingsunderskud netop nu, hvor betalingsunderskuddet og gældsstiftelsen i forvejen er rekordhøj. Imidlertid må vurderingen af sådanne størrelser efter VS' opfattelse afhænge af, *hvor dan de opstår, henholdsvis hvad de anvendes til*. Et dundrende betalingsunderskud, som skyldes masseimport af personbiler, som i sig selv giver anledning til et varigt og forøget betalingsunderskud (som følge af brændstofimport og udskiftning), kan f. eks. ikke sammenlignes med et midlertidigt betalingsunderskud, som på lidt længere sigt bidrager til en varig forbedring af betalingsbalancen, som tilfældet er med de foreslåede energipolitiske beskæftigelsesforanstaltninger.

Mens flertallets krisepolitik har bestået i en hæmningsløs låntagning, ikke primært for at sikre beskæftigelsen, men for at stabilisere forbruget for profittens skyld og for at tilskynde investeringer, som også på længere sigt giver arbejdsløshed og valuta- og betalingsproblemer, så består VS' energipolitiske beskæftigelsesforslag — som gerne må betragtes som led i en alternativ krisepolitik — i ved hjælp af en

[Wilhelm.]

midlertidig og meget begrænset låntagning at sikre en meget omfattende indenlandsk beskæftigelse og en varig forbedring af betalingsbalancen.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

Jeg tillader mig hermed at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

Idet jeg henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Wilhelm) (VS):

Jeg skal herved på venstresocialisternes vegne tillade mig at fremsætte forslag til lov om ophævelse af lov om økonomisk samordning. (Nedlæggelse af det økonomiske råd), idet jeg henviser til lovforslagets tekst og de ledsagende bemærkninger.

Ordføreren for forslagsstillerne (Steen Folke) (VS):

Jeg skal herved på venstresocialisternes vegne tillade mig at fremsætte forslag til lov om ophævelse af lov om prisdæmpning, idet jeg henviser til lovforslagets tekst og de ledsagende bemærkninger.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

Hermed tillader jeg mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om inddragelse af arbejdsfrie indtægter og om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, idet jeg vedrørende motiveringen for fremsættelsen skal henvise til de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Man gik først til den sidste sag på dagsordenen, som var:

Forespørgsel til handelsministeren af Wilhelm (VS):

„Hvordan vurderer regeringen de økonomiske, beskæftigelsesmæssige, sikkerhedsmæssige og miljømæssige aspekter ved etablering af atomkraftværker i Danmark?“

(Forespørgsel nr. XXIII. Anmeldt 21/5 76. Fremme af foresp. vedt. 25/5 76).

Formanden:

Under denne forespørgsel er der i første omgang en taletid på 15 minutter for ordførerne.

Forespørgeren (Wilhelm) (VS):

Baggrunden for, at vi stillede denne forespørgsel i slutningen af maj måned, var jo, som vi sagde dengang, at vi fandt det rimeligt med en forpligtende debat i god tid, før der eventuelt skulle træffes beslutning om a-kraftens indførelse og eventuelt skulle holdes folkeafstemning om dette.

Det samme ønske er lige så vægtigt i dag, og derfor har vi heller ikke set, at der var nogen rimelig grund til at trække eller skyde denne forespørgsel, f. eks. på grund af regeringens angiveligt midlertidige udsættelse af afgørelsen. Det eneste, der er sket i mellemtiden, er, at regeringen har bestemt sig for, at det ikke skulle være i septembersamlingen og altså heller ikke nu her, man vil have den endelige behandling af ikrafttrædelsesloven. Men lige præcis med den begrundelse, VS havde for at fremsætte forespørgslen i maj, nemlig at sikre en debat i god tid, kan der ikke være nogen grund til at trække en sådan forespørgsel tilbage.

Regeringen har ganske vist midlertidigt udskudt, men har samtidig udtalt, at den fastholder sin stilling, og det betyder i hvert fald i princippet — de politiske realiteter viser sig forhåbentlig at være anderledes — at vi når som helst kan risikere, at regeringen genfremsætter ikrafttrædelseslovforslaget og i princippet kan huje det igennem i løbet af 4-5 dage. På denne baggrund har vi altså opretholdt forespørgslen inden for de normale tidsrammer og skal derfor have den til behandling her i dag.

Jeg skal erindre om den baggrund, vi fremsatte den på i øvrigt. Sagen var jo, at det var umuligt at få a-krafttilhængerpartierne til at diskutere de ting, der er nævnt i forespørgslen. Regeringen insisterede på ikke bare at fremsætte, men færdigbehandle loven om de energipolitiske foranstaltninger, som også i nogen grad foregriber de energipolitiske beslutninger, før den bebudede energipolitiske redegørelse forelå.

Der var forholdsvis bred kritik af en sådan bagvendt fremgangsmåde. Man kom med anlægsloven, og man havde den igennem første behandling, udvalgsarbejde og i reali-